

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказ голови правління
ВГО "Асоціація працівників
дошкільної освіти"
від 01.12.2025 № 26-о

**Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів
дошкільної освіти “Сила маленьких зустрічей: підтримуюча
дошкільна освіта в умовах кризи та раннього відновлення в Україні”**

Косенчук Ольга Геннадіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології професійної освіти Державний університет «Київський авіаційний інститут», програмний офіцер .

Тарнавська Наталія Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент, науковий співробітник кафедри спеціальної педагогіки Університет Парми (Італія), експерт проєкту.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми. Сучасні реалії, що характеризуються ситуацією глибокої кризи в Україні призвели до суттєвих змін у життєдіяльності дітей дошкільного віку:

втрата безпеки та стабільності;

- переміщення та невизначеність;
- розрив/послаблення соціальних зв'язків;
- обмеження можливостей для гри та навчання;
- взяти інформацію з ДБ, що актуалізує перегляд до організації освітнього процесу та зумовлює необхідність спеціальної підготовки педагогів ЗДО до роботи в умовах які постійних змін, трансформацій та невизначеності.

Сучасні дослідження та рекомендації міжнародних організацій підкреслюють, що в період кризи першочерговими завданнями стають забезпечення безпеки, емоційної підтримки, продовження навчання, розвитку та соціалізації дітей шляхом створення “дошкільних локацій стабільності”, де кожна зустріч вихователя з дітьми допомагає відновлювати відчуття захищеності, розвивати психологічну стійкість, навички саморегуляції, надолужувати освітні втрати.

Систематичні, стабільні та дбайливо сплановані заняття виступають ключовим чинником у подоланні наслідків травматичного досвіду та сприяють повноцінному когнітивному, соціально-емоційному і фізичному розвитку дітей, що відповідає положенням Закону України «Про дошкільну освіту».

Цільова група: педагогічні працівників закладів дошкільної освіти (вихователі закладів дошкільного освіти; вихователі-методисти; керівники закладів дошкільної освіти та ін.).

Обсяг типової програми - 30 год (1 кредит ЄКТС).

Форма (форми) навчання: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна, на робочому місці, на виробництві тощо.

Мета підвищення кваліфікації - Підвищити професійні компетентності педагогів дошкільної освіти для створення безпечного, емоційно підтримувального та пізнавально насиченого середовища в закладах ДО, зокрема у групах з короткотривалим перебуванням, забезпечити вміння планувати структуровані та неструктуровані види діяльності дітей протягом зустрічі, що сприяють подоланню наслідків несистематичного відвідування дітьми дошкільного віку ЗДО та сприяють повноцінному розвитку дітей, особливо компетентностей, що формуються завдяки цілеспрямованому педагогічному впливу, в спільній діяльності з однолітками. А також зміцнити здатність педагогів проєктувати освітній процес в умовах короткотривалих зустрічей, зберігаючи субкультуру дошкільного дитинства відповідно до законодавчих вимог.

Завдання підвищення кваліфікації:

1. Актуалізувати знання педагогів про нормативно-правове регулювання, у тому числі, короткотривалого перебування дітей в ЗДО (освітні дошкільні локації, філії, структурні підрозділи).
2. Сформувати в педагогів уміння здійснювати систематичні спостереження за показниками розвитку дітей та використовувати результати для індивідуалізації освітнього процесу.
3. Навчити педагогів особливостям планування освітньої діяльності в умовах короткотривалого перебування дітей, зокрема розробленню гнучкого та збалансованого розкладу (до 4 годин).
4. Розвивальне середовище короткотривалого перебування: баланс між стабільністю та мобільністю.
5. Поглибити компетентності щодо організації освітньої діяльності за всіма ключовими напрямками розвитку дитини.
6. Навчити педагогів добирати й застосовувати сучасні освітні програми та інструменти, рекомендовані для гнучких форм дошкільної освіти.
7. Підвищити здатність педагогів використовувати психоемоційні стабілізаційні практики, зокрема програми для дітей середнього й старшого дошкільного віку «Дбаємо про емоції - мову серця», для підтримки стресостійкості та відновлення дітей.
8. Оптимізувати взаємодію з батьками: забезпечення єдності впливів сім'ї та ЗДО при коротко тривалому перебуванні дитини в ЗДО та підвищити потенціал домашньої освіти.

Компетентності керівника (директора) закладу дошкільної освіти: загальні: громадянська (ЗК.01), соціальна (ЗК.02), культурна (ЗК.03), цифрова (ЗК.04), підприємницька (ЗК.05), етична (ЗК.06); професійні: здоров'язбережувальна (А1), проєктувальна (А2), операційне управління закладом дошкільної освіти (Б1), організаційно-методична (Б2), комунікативна (Б3), здатність до навчання впродовж життя (В1), інформаційно-комунікаційна (В2), лідерська (Г1), емоційно-етична (Г2), стратегічне управління та розвиток закладу дошкільної освіти (Г1), стратегічна комунікація (Г2), нормативно-правова (Г3), інтегрована компетентність за програмою: проєктування та реалізація освітнього процесу короткотривалого перебування (ІК).

Компетентності вихователя закладу дошкільної освіти: загальні: громадянська (ЗК.01), соціальна (ЗК.02), культурна (ЗК.03), лідерська (ЗК.04), підприємницька (ЗК.05), етична (ЗК.06); професійні: прогностична (А1), організаційна (А2), оцінювально-аналітична (А3), предметно-методична (А4), здоров'язбережувальна (Б1), проєктувальна (Б2), психоемоційна (В1), педагогічне партнерство (В2), морально-етична (В3), здатність до навчання впродовж життя (Г1), інформаційно-комунікаційна (Г2), інтегрована компетентність за програмою: проєктування та реалізація освітнього процесу короткотривалого перебування (ІК).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Педагоги отримують знання про:

1. Основні принципи, вимоги та рекомендації ЮНІСЕФ щодо захисту й освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах кризи.
2. Особливості організації освітнього процесу в групах короткотривалого перебування та гнучких моделях дошкільної освіти; поєднання структурованої та неструктурованої діяльності, створення гнучкого розпорядку денного.
3. Показники та критерії оцінювання розвитку дітей дошкільного віку відповідно до державних та міжнародних стандартів.
4. Структуру, зміст і логіку планування занять в умовах короткотривалого перебування з інтенсивною підтримкою розвитку.
5. Психоемоційний розвиток і характерні особливості реагування дітей дошкільного віку на стрес, травматичний досвід і нестабільність; підходи до підтримки психоемоційних потреб й розвитку основ емоційного інтелекту.
6. Освітні напрями та основні методики для різностороннього розвитку дитини.
7. Можливості використання й адаптації програм та інструментів.
8. Партнерство з сім'єю у форматі короткотривалого перебування дітей в ЗДО.

Педагоги будуть уміти:

1. Проводити регулярні цілеспрямовані спостереження за розвитком дітей, документувати зміни й враховувати їх у плануванні.
2. Проектувати гнучкі розклади й заняття, адаптовані до різних форматів, у тому числі 2×3 години та особливостей конкретних дітей.
3. Організовувати середовище й діяльність з урахуванням принципів безпеки, інклюзії та ненасильницької комунікації.
4. Використовувати ігрові та діяльнісні методи для стимулювання мовлення, мислення, математичних уявлень, розвитку моторики та соціальних навичок.
5. Застосовувати практики психологічної стабілізації та емоційної підтримки впродовж освітнього процесу.
6. Забезпечувати участь дітей у виборі активностей і створенні групових правил.
7. Створювати моделі партнерства з батьками у змішаних форматах відвідування (короткотривале перебування дітей в ЗДО).

Професійні навички, що розвиваються:

1. Конструювання короткотривалого, але інтенсивного циклу розвитку дитини.
2. Готовність діяти в умовах невизначеності, оцінювати освітні втрати, прогалини та забезпечувати індивідуальну траєкторію розвитку дитини.
3. Розроблення та адаптація мікропрограм/занять для досягнення цілей розвитку в кризових умовах.
4. Використання валідних інструментів оцінювання розвитку й застосування результатів для індивідуалізації.
5. Партнерська взаємодія з батьками щодо підтримки емоційного й освітнього розвитку дітей удома.
6. Рефлексія, саморегуляція та турбота про власний професійний ресурс як умова якості роботи.

2 Навчально-тематичний план.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Модулі та теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття / тренінг / воркшоп	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Політики та нормативне забезпечення організації короткотривалих груп					
Вступне тестування				1	1
Тема 1.1 Міжнародні політики та державне нормативно-правове забезпечення щодо дошкільного дитинства у період кризи	2	2	–	–	4
Тема 1.2 Ефективна модель організації короткотривалих груп: безпека, структурування осередків розвитку та співпраця з батьками	2	2	–	–	4
Тема 1.3 Адаптивний розпорядок дня для підвищення якості та темпу освітньої діяльності		2	2	–	4
Разом за модулем 1	4	6	2	1	13
МОДУЛЬ 2. Психолого-педагогічні основи розвитку дитини дошкільного віку і програмне забезпечення					
Тема 2.1 Основні напрями та показники розвитку дітей дошкільного віку в системі педагогічного спостереження й відстеження динаміки.	2	2	–	–	4
Тема 2.2 Робота із програмним забезпеченням та методичними матеріалами.		2	–	–	2
Тема 2.3 Когнітивно-діяльнісний підхід до організації занять в короткотривалій групі		2	2	–	4
Разом за модулем 2	2	6	2	0	10
МОДУЛЬ 3. Емоційне благополуччя дитини дошкільного віку й розвиток основ емоційного інтелекту					
Тема 3.1 Емоційні потреби дітей дошкільного віку, підтримка емоційного розвитку у період кризи	2	2	–	–	4
Тема 3.2 Розвиток основ емоційного інтелекту у дошкільному віці : практики емпатії, саморегуляції й емоційного самовираження (парціальні програми		2	–	–	2

«Дбаємо про емоції — мову серця» для середнього та старшого дошкільного віку)					
Разом за модулем 3	2	4	0	0	6
Підсумкове тестування/заходи	—	—	—	1	1
Усього	8	16	4	2	30

ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Політики та нормативне забезпечення організації короткотривалих груп

Тема 1.1 Міжнародні політики та державне нормативно-правове забезпечення щодо дошкільного дитинства у період кризи

Ключові міжнародні політики через призму роботи педагога в умовах короткотривалого перебування дітей (до 4-х годин): політика розвитку від народження навіть у кризі; політика “Education in Emergencies” (INEE) — освіта як простір стабільності і безпеки; політика захисту дітей (Child Protection Policy) — фізичний і психологічний захист; політика рівного доступу і недискримінації (Inclusion Policy) — право участі у всіх видах діяльності — незалежно від мови, стану здоров’я, досвіду війни; політика психосоціальної підтримки — освіта як терапевтичний простір де дитина через гру і взаємодію відновлює емоційну рівновагу.

Ключові державні документи через призму роботи педагога в умовах короткотривалого перебування дітей (до 4-х годин): законодавча база як основа короткотривалого формату; застосування в роботі педагога норм українського законодавства щодо умов короткотривалого перебування дітей до 4 годин — легітимність та ефективність короткотривалого формату перебування (2–4 години); право на використання будь-якого безпечного середовища як освітнього простору; вимоги до безпечності, гігієни й дій під час тривоги; орієнтація на розвиток компетентностей як основи різнобічного розвитку дитини дошкільного віку.

Тема 1.2 Ефективна модель організації короткотривалих груп: безпека, структурування осередків розвитку та співпраця з батьками

Організація безпеки: дії під час повітряної тривоги; перевірка готовності укриття, евакуаційний алгоритм дій у разі тривоги; організація простору перед кожною зустріччю; ознайомлення дітей із правилами безпеки через ігри (наприклад, «Що робимо, коли чуємо сигнал?»); підтримання сталих ритуалів початку і завершення занять; створення лагідної атмосфери (помірний голос, передбачуваність дій).

Особливості структурування осередків розвитку в пристосованих умовах: адаптація простору відповідно до стандартів ECERS-3.

Організація партнерства з батьками: коротке спілкування на початку або в кінці зустрічей; залучення батьків до підготовки простору чи матеріалів для гри; надання коротких порад для спільного часу вдома; створення інформаційного куточка або чату для комунікації з батьками; позитивний

зворотний зв'язок; підтримка батьків у розумінні значення гри, емоційної стабільності та безпеки.

Тема 1.3 Адаптивний розпорядок дня для підвищення якості та темпу освітньої діяльності

Адаптація розпорядку денного до умов короткотривалого перебування: визначення гнучкого, але сталого порядку активностей, які діти запам'ятовують і очікують; забезпечення повторюваності ключових елементів; збереження балансу між активними, спокійними та творчими видами діяльності; узгодження тривалості кожного етапу з віковими можливостями дітей; використання коротких переходів і ритуалів між видами діяльності; візуалізація адаптивного розпорядку в груповій кімнаті.

МОДУЛЬ 2. Психолого-педагогічні основи розвитку дитини дошкільного віку і програмне забезпечення

Тема 2.1 Основні напрями та показники розвитку дітей дошкільного віку в системі педагогічного спостереження й відстеження динаміки

Основні напрями та показники розвитку дітей дошкільного віку для прокладання індивідуального маршруту: розвиток великої моторики; розвиток дрібної моторики; соціально-емоційний розвиток; розвиток мовлення; математичний розвиток; розвиток природничих уявлень; елементи грамоти; художньо-естетичний розвиток.

Організація педагогічного спостереження: щоденне спостереження за активністю, емоційним станом і взаємодією дітей у різних видах діяльності; фіксація коротких нотаток після заняття; спостереження за процесом, а не лише за результатом; повторюваність спостережень у тих самих ситуаціях для відстеження поступу; ведення коротких карт або записів динаміки розвитку.

Тема 2.2 Робота із програмним забезпеченням та методичними матеріалами

Організація роботи з програмними матеріалами: ознайомлення педагогів із затвердженими програмами для короткотривалих форм дошкільної освіти; визначення основних цілей і очікуваних результатів для кожного тематичного циклу; адаптація змісту до контексту і потреб дітей; структурування програмових завдань одного змістового напрямку, що відрізняються рівнем складності відповідно до вікових можливостей дітей

Тема 2.3 Когнітивно-діяльнісний підхід до організації занять в короткотривалій групі

Особливості проведення занять та ігрової діяльності у різновіковій групі. Спільна діяльність дітей різного віку; індивідуальний підхід; диференціація завдань; організація простору на осередки діяльності; взаємонавчання та партнерство; рольова гра; взаємодія між дітьми різного віку; гнучкий темп і тривалість занять; домінування ігрових методів.

Основні компоненти діяльнісного підходу .

Мотивація до створення ігрового продукту і цілі; активна взаємодія дитини з середовищем; особистий досвід і вибір способу дії; проблемність і пошук рішень; практичні дії та експериментування; рефлексія результату і способів дії.

МОДУЛЬ 3. Емоційне благополуччя дитини дошкільного віку й розвиток основ емоційного інтелекту

Тема 3.1 Емоційні потреби дітей дошкільного віку, підтримка емоційного розвитку у період кризи

Психоемоційний розвиток і характерні риси дітей середнього та старшого дошкільного віку — зростання усвідомлення власних емоцій і переживань, розвиток емпатії та вміння розпізнавати почуття інших; підвищена чутливість до оцінки дорослого; потреба у справедливості, визнанні та спільній діяльності; у старших дошкільників — прагнення до самостійності, формування самооцінки, здатність до регулювання емоцій через гру й діалог із дорослим; важливість підтримки дорослим емоційної автономії без тиску;

Розвиток дітей дошкільного віку та підтримка їх емоційного добробуту — формування почуття безпеки, любові, прийняття, належності; роль дорослого як стабільного емоційного орієнтира; створення умов передбачуваності та спокою; організація діяльності, що підтримує позитивний настрій: гра, рух, музика, творчість, контакт через ритуали привітання та прощання; щоденне спостереження за емоційним станом дітей, створення середовища, у якому можна висловити свої почуття без оцінювання.

Емоційні виклики у період кризи — можливі реакції дітей: збудження, замкнутість, регресивна поведінка, страхи, соматичні скарги; стабільність, передбачуваність і спокій педагога як ключовий чинник відновлення безпеки; використання ігор на довіру, вправ дихання, ритуалів «повернення до спокою»;

Стрес у дошкільному віці: функціональний і надмірний — функціональний (помірний) стрес як природна реакція, що допомагає дитині навчитися долати труднощі; надмірний (токсичний) стрес — коли дитина перебуває у стані тривалої напруги, відчуває безсилля й не має стабільної підтримки дорослого; завдання педагога — зменшувати вплив токсичного стресу через стабільні ритуали, гру, тілесну активність, проговорювання емоцій;

Високий рівень стресу у дорослих і його вплив на дітей — емоційний стан дорослого як дзеркало для дитини; як невпевненість, тривожність чи втома педагога передаються дітям через міміку, голос, жести; саморегуляція педагогом свого стану, використовуючи короткі техніки відновлення.

Тема 3.2 Розвиток основ емоційного інтелекту у дошкільному віці : практики емпатії, саморегуляції й емоційного самовираження (парціальні програми «Дбаємо про емоції — мову серця» для середнього та старшого дошкільного віку

Методи підтримки психоемоційних потреб дітей старшого та середнього дошкільного віку — безпечне та позитивне підкріплення — схвалення, підтримка, фокус на успіхах дитини, формування відчуття значущості; емоційне вираження та регулювання — створення простору, де можна говорити про свої почуття, малювати, рухатися, дихати; соціальна взаємодія — партнерство, ігри на співпрацю, вправи на довіру, навчання слухати одне одного; рутина і послідовність — стабільний розпорядок, передбачувані дії, повторювані ритуали для формування внутрішньої безпеки; самостійність, незалежність і право вибору — можливість обирати матеріали, ролі, завдання, способи участі у спільній діяльності; дослідження та гра — використання відкритих запитань, експериментів, сюжетних ігор для пізнання світу і себе; ефективність спілкування — розвиток уміння висловлювати прохання, почуття, потреби словами; використання технік «я-повідомлень»; розвиток емпатії — залучення дітей до практик турботи, добрих справ, обговорення почуттів героїв, друзів, тварин; способи реалізації зазначених методів — емоційні ігри, ритуали довіри, вправи на дихання, малювання емоцій, створення спільних символічних об'єктів (дерево почуттів, коло підтримки), обговорення переживань через казку або гру.

Планування та короткий зміст занять — входження дітей у світ емоцій і підтримка позитивної самооцінки; ідентифікація, прийняття та називання емоцій; розвиток уміння розпізнавати міміку як вираз емоційного стану; формування навичок подолання складних почуттів — суму, страху, роздратування — через ігри, казкові сюжети, творчі дії; розвиток якостей доброти, дружби, взаємопідтримки та вміння ділитися позитивними емоціями; ознайомлення з поняттям особистих кордонів — «мої кордони, моя сила»; формування розуміння, що почуття, думки та досвід кожної людини є цінними; обговорення через художні образи і казки ситуацій, де дорослі можуть помилятися, а дитина має право на власну думку; створення середовища взаємоповаги, де дитина відчуває впевненість, прийняття й захист.

Список використаних джерел

1. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. П. Інклюзивна педагогіка: навч. посіб. для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. 248 с.
2. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 428 с.
3. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови: [підручник / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш; за ред. А. М. Богуш]. Київ: Вища школа, 2007. 542 с.

4. Гавриш Н. В., Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. Моя країна – Україна: парціальна програма з національно-патріотичного виховання дошкільників. Харків: Ранок, 2022. 64 с.
5. Гавриш Н. В., Косенчук О. Г. Моя країна – Україна: робочий зошит для дошкільнят з національно-патріотичного виховання. Харків: Ранок, 2022. 46 с.
6. Гавриш Н. В., Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. Моя країна – Україна: словник для дошкільнят з національно-патріотичного виховання. Харків: Ранок, 2022. 30 с.
7. Karapuzova Iryna, Sulaieva Nataliia, Manzhelii Nataliia, Vashak Oksana, Fazan Tetiana. O desenvolvimento da atividade cognitiva e comunicativa de pré-escolares no processo de atividades educacionais e de pesquisa na natureza. *Revista on line de Política e Gestão Educacional, Araraquara*, 2021. V. 25. N.esp. 3. Pp. 1795–1809.
8. Карапузова І. В., Коваль В. М. Організація дослідницької діяльності дошкільників з природою в закладах дошкільної освіти. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі: зб. наук. праць / за заг. Ред. О. А. Гнізділової, відпов. Ред. Н. В. Ковалевська*. Полтава: ФОП Цьома С. П., 2021. Вип. 5. С. 95–101.
9. Ковалевська Н. В. Формування уявлень про професії у дітей дошкільного віку у ігровій діяльності. *Витоки педагогічної майстерності*. 2021. Випуск 28. С. 87–91.
10. Ковалевська Н. В., Пасічніченко А. В. Вплив сучасних розвивальних ігор на формування ігрової компетентності дітей дошкільного віку. *Педагогічні науки*. 2022. Випуск 80. С. 3–9.
11. Ковалевська Н. В., Пасічніченко А. В. Вплив батьків на формування ігрової компетентності дітей дошкільного віку. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі: зб. наук. пр. / [за заг. ред. О. А. Гнізділової, відпов. ред. Н. В. Ковалевська]*. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. Вип. 7. С. 122–129.
12. Косенчук О. Г., Тарнавська Н. П. Дбаємо про емоції – мову серця: парціальна програма для дітей середнього дошкільного віку. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2024. 64 с.
13. Косенчук О. Г., Тарнавська Н. П. Підтримуємо та зберігаємо психічне здоров'я дітей: навч.-метод. посіб. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 49 с.
14. Косенчук О. Г., Тарнавська Н. П. Дбаємо про емоції – мову серця: парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2024. 48 с.
15. Kosenchuk O. H., Tarnavska N. P. Mental Health in Education for Crisis-affected Preschool Children: Multilevel Monitoring. *Mental Health: Global Challenges. Journal* 7 (1). P. 95–117.

16. Kosenchuk, O. ., Argiropoulos, D., & Tarnavska, N. . (2025). Parental Involvement and the Psycho-Emotional Development of Children in Crisis Conditions: Findings from the Third Wave of Multilevel Monitoring: Literature review. *Mental Health: Global Challenges Journal*, 8(1), 67–83. <https://doi.org/10.56508/mhgcj.v8i1.280>
17. Моя країна – Україна: хрестоматія для дошкільнят з національно-патріотичного виховання / Авт. й уклад. Гавриш Н. В., Косенчук О. Г. Харків: Ранок, 2022. 96 с.
18. Оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти за шкалою ECERS-3: аналітичний звіт за результатами основного етапу польового дослідження / Кол. авт. Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. та ін.; за ред. Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. Київ: Державна установа «Український інститут розвитку освіти», 2022. 140 с.
19. Порадник для вихователів щодо забезпечення безперервності освітнього процесу у змішаному форматі зі старшими дошкільниками: навч.-метод. посіб. / О. М. Байєр, Н. Гавриш, Т. О. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман; за заг. наук. ред. Т. Піроженко. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 87 с.
20. Порадник для батьків щодо забезпечення безперервності освітнього процесу у змішаному форматі зі старшими дошкільниками: навч.-метод. посіб. / О. М. Байєр, Н. В. Гавриш, Т. О. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман; за заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 57 с.
21. Про дошкільну освіту: Закон України від 01.01.2025 р. № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 05.12.2024).
22. Путівник по забезпеченню безперервності освітнього процесу у змішаному форматі зі старшими дошкільниками: навч. посіб. / О. Байєр, Н. Гавриш, Т. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман; за заг. наук. ред. Піроженко Т. О. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО». 2023. 40 с.
23. Ролік В. А., Гавриш Н. В., Косенчук О. Г., Піроженко Т. О. Мої перші гроші: парціальна програма з розвитку фінансової грамотності та формування фінансових компетентностей у дітей старшого дошкільного віку. Київ, 2024. 45 с.
24. Соловійова Л. І. Вчимо дитину діяти довільно: навч.-метод. посіб. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 37 с.
25. Тарнавська Н. П. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку в таблицях, алгоритмах, фрагментах занять: навч.-метод. посіб. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2013. 196 с.
26. Шульга Л. М. Барвіста радість. Розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку на заняттях із малювання. Видання третє, виправлене й доповнене. Методичний посібник. Запоріжжя: ТОВ «ЛПІС» ЛТД, 2017. 336 с.

27. Шульга Л. М. Творче самовираження дітей у художньо-практичній діяльності: синергетичний підхід. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2020. № 3 (36). Ч. I. С. 182–188.
28. Шульга Л. М. Розвиток художньо-творчого потенціалу як природна потреба дитини дошкільного віку. *Основні орієнтири розвитку системи освіти Запорізької області в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа» в умовах очної, дистанційної та змішаної освіти у 2020/2021 навчальному році: метод. рекомендації: у 3-х ч. /відп. ред. О. В. Варецька, ДОН ЗОДА, КЗ «ЗОІППО» ЗОР. Ч. III. Дошкільна освіта*. Запоріжжя: СТАТУС, 2020. С. 42–57.
29. Шульга Л. М. Формування мистецько-творчої компетентності: методичні аспекти. *Основні орієнтири розвитку системи освіти Запорізької області в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа» в умовах очної, дистанційної та змішаної освіти у 2021/2022 навчальному році: метод. рекомендації: у 3-х ч. / відп. ред. О. Варецька, ДОН ЗОДА, КЗ «ЗОІППО» ЗОР. Ч. III. Дошкільна освіта*. Запоріжжя: СТАТУС, 2021. С. 50–67.